

Titel: Maidu, [Uldall] 031-0130

Citation: "Maidu, [Uldall] 031-0130", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_031-shoot-workidacc-1992_0005_031_Uldall_0130.pdf (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

LOUIS HJELMSLEV

Maiduo ■, iOi nru/.ioj 6xii lgl-*te &9*livA ,S tel f.e r eg-^d la teExtern tsi tevilrf ,tes^Ine nsm .ttfmjqanYa &%\$ teXte flA .lamaltom te sb V *T9 J, eg Kar omhyggeligt studerat det - tils endt ei, af hvilket .. qh manuskriptet dase and Gender ,f(fixer ijetur; Deres raorferateori af 2*5/1,Q. gear jég ud fra at jeg kan beholde^ Begge aktstykkerne interesserer ,,

mig overordentlig møgets Jeg s Våder i jo- og .lurer paa, hvordan dfs.gje ,V(.. hidtil ukendte ting forholder dig til .mine hidtidig^ iagttagelser og dærpaa byggede teorier, vedrørende kasus :pg hvad dærmed stanr 1 forbindelse. Og jég har nuf- ligésom ved0fiåligere lejligheder, været

mest fristet til at begynde-at proklamere min kasusteori for lem i enkeltheder; men jeg!vil ikke gore ,det,\da det jo dog ikke er meningen, at De skal bygge paa"den,, Men De forstaer, at^ jeg ser Paa adskilligt af dette Ud fra skjulte og hemmelige synspunkter^ om jeg sfia maa sige; hvilket dog ikke betyde**,, at jeg er, forudindtaget for ngen bestemt åo«|»É@!* 1 9llo,T «9 lalllf* moa åémti* tatjona le aeivta na* mos ,iem ttoife'fi ■ Man inaatnwjn>nu gaa ud, fra Deres sidste skrivelse som hår tryk forr DéreB nuværende standpunkt, og herefter er kasusskemaet altsaa svundet ind fra 9 til "2 led. Den nye inddeling af gramraatemerne ser, nydelig ud. 'Men jeg fremfSr^r-nogle betænkeligheder: 0 . .,T {f .

1°Det forekommer mig, at grænsen mellem 3 (tem^s-suff. & konkr.rpl.) * péa den ene side og 4-3 (utvivlsomme morfemjier) paa den and^n side ikke ek en grænse mellem semanteme og morfem, fmen epte.h a) en grænse mellem derivative og flexiviske morfemer eller r(j) en grænse mellem primære og sekundære morfemer. Jeg forsfaar ikke, at gruppe 3 kan kaldet semantémer; hvis jeg er rigtigt, orienteret i sproget, drejer det" sig om elementer,, der i modsætning til 1 og 2 ikke kan være v s. ' : v O .1 l. i j

fbrsteled i et syntagma ("ord"); de forekommer kun haltet paa ele- s-motf , 9-t9-.fi: u;

2

menter af type 1 eller 2,

oøjoi/iM hvilket er et vægtigt

vajaMjiai[.H indicium for, at

de er morfemer. Alt efter det synspunkt, man anlægger, bliver der da mulighed for to ghænskr :+Léenv der' falder mellem, 2- og jtø det er grcnsen mellem semantem og mdrfem; og een, der falder mellem 3 og 4, det "er grænsen mellem to forskellige morf emtyper, imellem hvilke,f .. hovedforskellen synes at være 't<at (3 'defineres, som ikke-lukkende,

fiVTi *o rm

4-5 som lukkende.' (Jeg ;forstaar Dem saaleckes; at De med "ikke-luk- kende1* mener, at der Mn tflffftjes noget mere, men ikke behøver det. 0 De utvivlsmme semantemer er .jo altidpikke-lukkende.) f -o . > . r 'ad (al ovénfbr::;&rænsén raelleå y-og 4-5 kan være en; greense ,+.>9m mellem derivation rbg flexion. Jeg definerer for mit vedkommende deri- vation saaledes, at def er en morfematisk proces af Jam paradigmatiske natur, og flexion saalédes, at det•er en morfematisk proces \$f ,pvn een gang paradigmat i sk og syhtagmatisk nhtur., Ved flexion, dannes fpf-

mer, som kan stvres af andre, altsaa som spiller en rolle i rækkens eller de stbrre syntagmers ("ordgrupper") opbygning; ved derivation

dannes former, som principielt er uafhængige af styrelsesfork^l^ne» Det er den eneste definttionsmae/de af disae Oegerber, som forekommer

mig klar. Jeg overgader til Dem at afg'ore, om den er/god i det fore- 1'liggende tilfælde; Jeg éh selv tilbøjeligtil st.fskbnne, at den er r dec, altsaa, at det lvilde være muligt atdfdefinere 3 fsom derivative. Ved at fåje kf=tj 3 til'2 (og 1 ?) danner man 'hve (sekundære-) semantemer

(bestaaende af 2^1us 3," men ikke bestaaendé af 3 alene), som kan gores til genstand for D'ojning véd hjælp af 4 og 5 af samme art som den o&jning, man k'ah g&k& de fcfi^re semantemes af typen 4 (uden t ilf o j et 3) tii genstknå. for0 Stnl. dansk dom, domm-er domm-er-s CLomm^el* -•9/loni-liffr\$LoiSPfc0;*9 ** 0 * smgstxiYS fo i bslofatdl

3

Maidu, II.

LOUIS HJJEUMSLEY i shneavednevo teXiiv e**2 moa nam ,aaq tebrnft fpihena ia mos aa (b) ovenfor:

Grænsen mellem 3 og 4-3 kan være en grænse .vie : 15 mellem primære og sekundære raorfemer. Primære morfemer defineres mellem nealelrjhfshB fa .gninhomnol ned lit 8im ■tante! 9tt9h tIA °t som saadanne, der kun kan staa paa første plads efter semantemet. anl nesnirfe^lqo ehnessilenol ella natl* .neciHLori i& 9**i * s0 \ sekundære morfemer som saadanne, der ogsaa kan staa paa senere -svineh n9111*8da 9**i neh .^onqa te moa 81« -col t/hiern naa.ta mad pladser,, Dette bliver forskellen, hvis definitionerne af derivation - hno asbnil.9**1 neh cnoVh ,aonqa te .avh .noixsll So noit og flexion ikke lader sig gennemfare. Denne forskel er der ingen "tenam ennemaTnom novri nem .nemsatmta ehesnænsla faal So obaa^dgo anledning til at opfatte som andet end en rent strukturel forskel ns Sbnqa tnahasa ta I .nsmstnamsa llt hne h9I llt sis nettula (en forskel i o en "ydr.e form", i realisationen: altsaa strengt taget nem .sfltnaaævn neitnamnotf snæhnu^s no enæjning mellem nhsnæns ikke en forskel mellem to slags morfemer, men en forskel mellem to Levitts i moa naIT aaa spil ns mslnom 30 m9jnamea mellem n*amnx slags morfem-udtryk, formantier). Faste strukturelle forskelle af .SPHttlt f&ldVi Anfr snneb la Sonqa te 1 liv teh nsM .8onq8 tebn* denne art kenæs i alle sprog. I dansk (hvor man har derivation) , RselomiiX ns* Inø8etm* emmaa la nemelnom 9n9ll t«

9191 er blandt de flexivis.ke iflormantier pluralismærket primært, genitivmær- e*altm -nemias ne8nl na ned .hel emmaa 1 .+ 5* Q f *f t;rr\ f rf» ket sekundært, oO

emmaa lit Retten* nemelnomanaa.* n%itn«lfleol 98lll9*anol ah nshno ne*livri i ,nol nai^en u Hvad enten De vælger ldsningen (a) eller (b), bliver det afgørende, a a , tnav lv n9 *ai9oqonn9-ohni i ; tlanitXr/nts tnen nehna tem De kan fastholde at 3 fcun er ikke-luk^ende, og at 4-3 kun er 1 ' ,rnon »1 ;I i) nenirt*wnta i tsnahnul nø 8xm9m/n 50 lukkende. Jeg maa ud fra Deres materiale tvivle paa, om 4 kan de- aunørnnn røunno* *8in8n-onuui i ;(9løb opført 3na8 n9ø aaq l- ns

fineres som kun lukkende. De angiver selv, at i genus humanum mnn nol tsinsumanaa* *nømmo* *aim,no98 1 , tajfnsomanaa* ndl te*nsam fbjes allativendelsen og lokativendelsen og komitativendelsen til ^ 9 f 1 as^inmmiri lit nølpo'n mr b nøvlr? 8eT,» , te*næm objektiv-possessiv-enaelsen (objektiv og possessiv falder jo sammen t. n — 3s — tjn t — 3o aa-iløveiiqnaag in-9 ti l* nea enopl m em :*8i8noep i geijus hum.); men objektiv og possessiv maa jo være 4. Herved taxnæm-. m/lq-.nep, arrig 'lemmirt1 so = n9 "hno" etahia tsh tvinges De vistnok, selv ud fra den nye teori, til alligevel at m "jLS-jn3 - .»jjs tøn;amei iannlq anlq na teJnsanvitsan**« at/lq slaa de "konkrete" og de "grammatiske" katis sammen. "1* 9 n9h te th9h?,ihnætamo nøh lb enn^tanol 8ig 9hnl 9**1 3 For at faa den nye teori til at passe er iffle nddt til at operere t9 'lotte neh tu nolle .møtnomanhom te epitel na* mslnomane med den. antagelse, at der efter et suffix, der udtrykker konkr. meta^a xhno «tolo of. ns t9h ;m9lnomairaa* ts epitel na* main o« rel., og hvortil ikke er fbjet noget yderligere suffix, efter ne nemexnom eaaiv novn »llt tnnv ne iv ,t9h hns aebelnehne ne sig bærer en objektiv, der er udtrykt ved formans nul0 Jeg be- .nainogeifioTmeinflmea saav ethlolednol tragter dette som en hypotese ad hoc, en hypotese for tilfallet,

4

.ll , i/jolaM

som er snedigt fundet paa, men som ikke virker overbevisende i aensrtg ns 9iaæv naif <:-£ go £ mellem nssnæiD :iotn9VO (ci) na sig selv. B9i9nit9iD ismetiom sisaraiil .ismsliom 9i@-bn/ji(9?a go siæm tiq mal tern 4° Alt dette fører mig til den formodning, at adskillelsen mellem ,lematnamsa nette abaXq 9lsibt aaq aata naif aiflC iel> .ennahaas. moa 3 og 4 ikke er holdbar. Efter alle foreliggende oplysninger fra

eisnsa aaq aata nail aaago isb ,9nnsbnaa moa i @m al-iom 9iaihntnf9B Dem stear raaidu for mig som et sprog, der ikke adskiller deriva-

noitaviiab la snisnoilinileb aivri .nsXXsitol leviXd 9ttø(l „laahalo tion og flexion, dvs0 et sprog, hvori der ikke findes ord - fast negni i9h te Xaifatol aimed .sifctmennag sis tehal eibfi nolx9ll »o opbyggede og fast afgrænsede syntagmer, men hvor morfemerne mere lajfatol is intimt a tnat ne bns tema moa stlatq ta lit tninhalna slutter sig til led end til semantemer. I et saadant sprog er tog-at tgn9i.ta aatla ;nenoxtaaiiaai i , "mtol stjov" n90 i JLa^atol ne) grænsen mellem primære og sekundære forraantier uvæsentlig, men

ot mellem l9.ifatol ne imm ,t9meltom agaXa ot mellem leifa%ol ne e*fl grænsen mellem semantem og morfem er lige saa klar som i ethvert '

la 9lleifatol eXletntofxrcta etas'! . (teitrcamtol *Xvttho--m.9ltom. axaJLa andet sprog. Men det vil i et sprog af denne type hyppigt vise sfcg, (noitaviteh taxi nam tovii) jfanah I .goiqa ølla 1 aenneif m enneu at flere morfemer af samme kategori kan kumuleres, f. ex. flere —tæmv it inøg .tiæmiiq teiftæmailatnlq teitnamtotli 9ifaivix9ll eb thnald ta kasusmorfemer knyttet til samme led. Der er ingen almen-gråmmatiske

^ j t) \ ,1 V P 4 regler for, i hvilken orden de forskellige formant i e"r følger hin-

,sbnaiogta teh tevild ,(ci) isXXø (a) negninshX løgXæv 9(1 natne jbayH @s anden rent strukturelt; i indo-europæisk er vi vant til, at kasus ns nxnf ta go ,9hneAiful-93tifi is mnf { ta ahloitaal naS e(l me og numerus er funderet i strukturen (i lat. nom, piur, domin-i -9h naif £ mo , saq elvigt olsinetam B9i9(l ail bu aam gal

»ejDnaAXnX er -i paa een gang begge dele); i finno-ugrisk kommer numerus- munammi anneg i ta , visa ns vigha e(i , ebna^ETfi/X mbf moa aenanll mærket for kasusmærket, i georgisk kommer kasusmærket for numerus- Xit n9aX9hn9vltatimoif go ni KievitaafOX go naaXahneyitaXXa aeidt mærket. 'Jeg giver dig nbglen til himmeriges rige* hedder paa nemmaa of. løbXal vxaaaaao« go vitifsfdo) n9BX9Jone»vlaa9aaofl-vijtaCeldo georgisk: me migene sen klite-ni sasupheveli-sa ca-tha-sa-nl; osvieH .£ øtsbv of aam viaaøaaog go vittfsfto nøm ; (.muh §WS83 1 det sidste "ord" er = £a Thimrael' plus gen0-piur.-mærket ,lha ta XøvsgilXa Xit „iioet ayu nøb anl bu vX.9a ,?foutsiy 9(1 aegnivt plus akkusativmærket sa plus pluralismærket ni- Endelig maa man .nemmae auaax "aifairiøinsTg" el go "ototHnO't" 9b aaXa ikke lade sig forstyrre af den omstændighed, at der efter et ka- 9191930 „a lit tbhn ed ie aaaaq ta Xit iioet syn neb aet ta io!' °f susmorfem kan følge et modusmorfem, eller at der efter et tempus- .T*nox i9-*xyitb.i/ 19b ,xf te nette 19b ta .eaXegatna nsj& ham mo^fem kan følge et kasusmorfem; det er jo blot, fordi systemet 19oT9 ,x.mua 9*i eg i .(.le.: , ; tegon tøfo'l 19 axU Utiovil go ..XeI er anderledes end det, vi er vant til, hvor visse morfemfer er ?.eTT ..lun anamiot øv tXv.itbw 19 ielj ,vit?Cefcfo ne iei;-v«i gi*

forbeholdte visse semantemkategorier. .tsirélint iM eaetoqyri ne toori ba 959,1 o<

toq^h ns mos øtteb istgait

5

Maidu. III. LOOTS HJTELMSELEV Jeg er da tilbøjelig til at vende tilbage til Deres kasus- skema paa de 9 led. Jeg siger blot i almindelighed, at det er et skema, der paa det smukkeste stemmer med alle almen-grammatiske betingelser (erfaringer). Her er det, jeg er tilbøjelig til at om- sætte Deres fremstilling i mit eget sprog for at gøre den lettere forstaaelig for mig selv og vanskeligere forstaaelig for andre. Men jeg holder mig i skindet. Jeg indskrænker mig til et par bemærkninger: 1° Mt h0 t. forholdet mellem subjektiv og -m connct. synes jeg De i et brev til mig af 10/9 har givet et ypperligt forslag, nemlig, at subjektiv opfattes som havende endelsen nul, hvortil f'ojes -ja con- nect,, (som altsaa ikke i sig selv er en kasusendelse). Subjektiven kræver paa grund af sin betydning indordning i kasussystemet, og den kræver at adskilles fra -m connect.; dette er altsaa ingen hypo- tese ad hoc. 2° Jeg er nysgerrig paa et par punkter: a) hvilke kumulationer af kasusendelser er mulige? Er de eksempler, de har givet, udtomraende? b) For possessiv har De kun eksempler, hvor seraantemet betegner et levende væsen; kan den bruges ellers? Eller har vi en lignende situation som ved det engelaake kg?